KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

uti

Jemtlands Län

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS-BERÄTTELSE

för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

STOCKHOLM, 1850.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

Kongl. Maj:ts befallningshafvandes femårsberättelse för åren ... – Stockholm, 1823-1857.
Täckningsår: 1817/1821-1851/55.
Kungl. Maj:ts överståthållares i Stockholms stad och Kungl. Maj:ts befallningshavandes i Sveriges län till Kungl. Maj:t femårsberättelser. Vissa femårsperioder finns även tabellbilagor.

Berättelserna innehåller följande avdelningar:
- Länets allmänna beskaffenhet
- Innevånare
- Näringar
- Politisk författning
- Städer

Efterföljare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. H, Kungl. Maj:ts befallningshavandes femårsberättelser, jämte Sammandrag för åren … på Nådigaste befallning utarbetad och utgivet av Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1863-1912.
Täckningsår: 1856/60-1901/05 = N.F., [1]-10.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes uti Jemtlands Län till Kongl. Maj:t i underdånighet afgifne Femårs-Berättelse för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2010.
Vid digitaliseringen har en innehållsförteckning skapats och lags till.

urn:nbn:se:scb-b0-h0-43_24jamt

KONGL. MAJ:TS BEFALLNINGSHAFVANDES

uti

Jemtlands Län

till

KONGL. MAJ:T

i underdånighet afgifne

FEMÅRS-BERÄTTELSE

för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

STOCKHOLM, 1850.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

INNEHÅLL

Underdånig berättelse

	Sid.
§. 1. Länets allmänna beskaffenhet……	3.
§. 2. Invånare…….	6.
Näringar…….	8.
a) Jordbruket……	8.
b) Boskapsskötseln……..	9.
c) Skogen…….	10.
d) Bergsrörelsen……...	12.
e) Fabriker, bruk och öfrige näringar……..	13.
Tjärubränning…….	13.
Jagt och Djurfång……...	13.
Saltpettertillverkningen……..	13.
§. 3. Politisk författning…….	14.
Laga skiften……..	14.
Socknekartor…….	14.
Gästgifveriskjutsen……...	15.
Politi…….	17.
Brandstodsbolag……...	17.
Helsovården……..	18.
Fattigvården……..	18.
Städer…….	18.
Östersund……..	18.

Tabellbilaga

Tabell till 1847 års underdåniga Femårs-Berättelse för Jemtlands Län

Underdånig Berättelse om tillståndet i statistiskt och ekonomiskt hänseende inom Jemtlands län för åren 1843, 1844, 1845, 1846 och 1847.

§. 1.

Länets allmänna beskaffenhet.

Jemtlands län bildades år **1810** genom afsöndringar från Gefleborgs och Vester-Norrlands län och utgöres af provinserne Jemtland och Herjeådalen, med en arealvidd af **435** qvadratmil, deraf Herjeådalen omfattar **115** mil; och är landet fördeladt uti **49** kyrksocknar, af hvilka **15** äro belägne invid Storsjön, och länets invånare i öfrigt merendels bosatte utmed större eller mindre vattendrag. Med ett läge af öfver **1000** fot, och derutöfver, öfver hafvet, utmärker sig landet för sina höga fjell och ofantliga myrsträckor, som på temperaturen hafva ett ganska svårt inflytande. Det säges dock att klimatet under sednare åren antagit en mildare karakter, dertill man i allmänhet vill finna orsaken uti en tilltagande odling och utdikning af vattendränkt mark; och detta synes äfven bestyrkas deraf, att flerestädes, der frost fordomdags nästan årligen föranledde skador å växande gröda, sådant under sednare åren, efter det marken utdikats och blifvit bättre häfdad, mera sällan egt rum.

Då landets befolkning fördelas på dess arealvidd, så komma **111** personer på qvadratmilen; och ehuru trakter finnas utmed Storsjön och andra större vattendrag, der en vida större befolkning beräknas på hvarje qvadratmil, kan landet likväl i allmänhet sägas vara glest bebodt. Afvittringen inom länet och de flere laga skiften, som blifvit beredde och med slut afhulpne, hafva väl i sednare tider mycket bidragit att gifva åt landet ett utseende af större odling, än förr varit fallet; men med sådana ofantliga vidder, som här finnas, fordras årtiondens odling, innan förändringen blifver mera framstående, synnerligast som länets Landtmätare vid fråga om utflyttningar hittills icke förfarit så noggrannt, som vederbort, utan, ehuru tillfällen

ej alltid saknats att låta en eller flere af delegarne i skifte få utflytta på ouppodlad mark, hvarigenom tillfällen till odlingsföretag skolat beredas, likväl, till följe af allmogens obenägenhet för en sådan utflyttning, låtit utflyttningarne få försiggå med bibehållande af andel i gammal åker och äng, endast med flyttning af bostaden.

Obenägenheten emot verkliga utflyttningar har likväl under sednare åren börjat i betydlig mån aftaga, sedan allmogen med statsbidrag fått biträde vid utdikning af myror, och exempel saknas nu ej, att så beskaffade utflyttningar egt rum, så att, då all anledning är för hand, att allmogen snart nog mera allmänt kommer att inse nyttan af utflyttning på ouppodlad mark från de tätt bebyggda byarna och deras trånga utrymme, med säkerhet bör kunna antagas, att landet inom ej så många årtionden skall ega ett vida förändradt, om större kultur vittnande utseende, än det närvarande, synnerligast som här finnas både många och stora odlingslägenheter.

Det torde här vara i sin ordning att i korthet redogöra för de vattenaftappningsarbeten, som blifvit inom länet utförda, med bidrag från Statens medel. Dervid visar sig att sedan år **1841** hafva **27** stycken så beskaffade arbeten blifvit dels påbörjade, dels fullbordade, med sammanlagdt statsbidrag af **68,754** R:dr banko, och beräknadt tillskott å intressenternes sida af **46,560** R:dr eller tillsammans **115,494** R:dr. Den odlingsbara jordrymd, som varit afsedd att derigenom vinna eller förbättra, utgör **9,281** Tunland. Ehuru alla dessa arbeten ej ännu blifvit fullbordade, har likväl allmänheten, genom de resultat, som vunnits af de redan afslutade, fått en sådan tillit till nyttan och fördelen af myrors utdikning, att många kommuner låtit på egen bekostnad undersöka och upprätta kostnadsförslag för utdikning af flere andra myror, i hopp att Rikets Ständer äfven framdeles skola anslå medel för vattenaftappningsarbeten; och i den mån sådana medel lemnas, kommer Läns-Styrelsen att hos Eders Kongl. Maj:t göra de underdåniga framställningar, hvartill kommunernes ansökningar kunna föranleda.

För att Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande emedlertid måtte försättas i tillfälle att med mera säkerhet, än förr varit händelsen, bedöma, huruvida ifrågaställde arbetsföretag af dylik beskaffenhet borde, med hänseende till myrans tjenlighet för odling, förordas eller icke, har, med Eders Kongl. Maj:ts, i anledning af Landshöfdingen, numera Stats-Rådet Sandströmers underdåniga hemställan, lemnade nådiga bifall, Agronomen A. Johnson under sommaren **1847** på Statens bekostnad besökt särskilda delar af länet och besigtigat en stor del af de myror, hvilka kommunerne uppgifvit sig vilja hafva undersökte, hvarjemte han vid samma tillfälle, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes anmodan, meddelat länets invånare underrättelse om lämpligaste sättet för myrornas odlande. Det stora antalet af dessa myror och Agronomen Johnsons fördelaktiga yttranden om deras förmånlighet, äro särdeles be-

tecknande, och Johnson har i sitt hit ingifna utlåtande yttrat, att han besökt få orter, der odlingar i störrre skala kunna utvidgas, än inom detta län, likväl så att, med hänseende till klimatet, med odling hufvudsakligen bör afses att få fodertillgången ökad.

Då lättad kommunication är det mäktigaste befordringsmedel för ett lands framåtskridande uti industri och välstånd, har det legat i Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes synnerliga omsorg att befordra förbättring af gamla vägar och anläggning af nya, der sådane borde finnas. Nio stycken vägförbättringsarbeten äro också, sedan sista femårsberättelsen afgafs, dels påbörjade, dels fullbordade med en beräknad kostnad af 67,762 R:dr Banko, deraf Staten bidragit med 46,807 R:dr och kommunerne bekostat 20,955 R:dr allt banko. Genom nämnde vägförbättringsarbeten är, med undantag af vägen inom Mörsils, Undersåkers och Åre socknar, hela linien från gränsen vid Medelpad till byn Staa uti sistnämnde, närmast intill Norrige belägna, socken så förbättrad, att resande numera färdas å en väg, som, med hänseende till land och läge, kan kallas jemn, då den förut varit besvärad af både många och ganska svåra backar. Inom Åre och Undersåkers socknar hafva också undersökningar egt rum för vägförbättring, och kostnadsförslag derför till en del jemväl blifvit uppgjordt, ehuru statsbidrag ännu icke kunnat beredas.

Dessutom hafva planer och kostnadsförslag blifvit uppgjorde för anläggning af trenne nya vigtiga kommunikations-linier, nämligen:

1:o för väg emellan Herjeådalen genom Tunäsdalen till Norrige, der den skulle komma att möta en tillämnad väganläggning emellan gränsen och Röräs i Norrige;

2:o för väg omkring den 2 mils långa sjön Gesund, hvarigenom, i stället att, vid färd till Ångermanland, denna sjö, som är ytterst svår och hindrande för trafiken måste på båtar öfverfaras, en jemn och beqväm landväg skulle erhållas; och

3:o för väg öfver den så kallade skogen Grubbkälen, hvarigenom dels vägen från Jemtland till Herjeådalen blir kortare, dels ock kommer att undvikas ett större sund, som, i hänseende till dess läge, vid starkare blåst ofta icke kan under flera dagar befaras.

I öfrigt hafva vägarna under sednaste tre åren i allmänhet blifvit utvidgade till en med förhållandet uti andra län jemförlig bredd samt försedde med diken, som merendels förut saknats; och har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande jemväl vidtagit åtgärder för försättande i behörigt skick af den så kallade Norrska vägen emellan byn Staa och Riksgränsen mot Norrige, men, hvad beträffar de å denna fyra mils långa väg uppförde broar, kan någon varaktig reparation af dem icke göras med mindre Staten dertill lemnar något större anslag, liksom en blott reparation synes mindre ändamålsenlig, så länge broarne äro uppförda af träd, hvadan deras totala ombyggnad

af sten torde vara den åtgärd, som helst borde vidtagas, hvarom Läns-Styrelsen hos Eders Kongl. Maj:t ock gjort underdånig framställning.

Enär kommunikationen med Norrige är af stor vigt för länet, har Herr Landshöfdingen, numera Stats-Rådet och Riddaren Sandströmer hos Eders Kongl. Maj:t gjort underdånig framställning om undersökning af den så kallade Ströms vattudal, hvarigenom en ny vattenkommunikations-linie med Norrige tros kunna beredas; och som Eders Kongl. Maj:t bifallit, det må den begärda undersökningen få företagas, och dervid sannolikt kommer att utredas, det samma vattudal kan för nämnde ändamål på ett eller annat sätt begagnas, torde anledning vara att hoppas, att äfven från norra delen af Jemtland skall med Norrige fås en gin kommunikation, som i en framtid helt säkert kommer att bereda ej mindre provinsen, än hela norra Sverige, en lifligare rörelse med Norrige.

Som angelägenheten fordrar, att kommunikationerne inom denna landsort på allt sätt underlättas, på det industrien derstädes måtte erhålla någon större utveckling, och afsättning af landets produkter icke försvåras af alltför kostsamma transporter, har Läns-Styrelsen, af då för hand varande medel, år **1846** låtit undersöka, huruvida Storsjön skulle med Räfsundssjön kunna förenas, hvarigenom, om denna förening kunnat göras, en lättad kommunikation emellan Östersund och Sundsvall skulle beredas af åtta mils sjöväg eller omkring $\frac{4}{5}$ af vägens hela längd. Undersökningen medförde likväl icke något så beskaffadt resultat, att någon underdånig framställning i saken kunnat göras.

Ett bolag har år **1847** anskaffat en ångbåt med pråm, dermed transporten af gods och passagerare besörjes emellan Östersund och de vid Storsjön belägna socknar; och med afseende å angelägenheten att bereda säkerhet och lättnad för Storsjöns befarande med fartyg, har Eders Kongl. Maj:t, uppå Landshöfdingen, numera Stats-Rådet Sandströmers derom gjorda framställning, anbefallt uppliktning af Storsjön, dermed arbetet fortgått under sistlidne sommar och ismätningar under vintern.

§. 2.

Invånare.

Enligt uppgifterne till detta års mantals- och skattskrifning, eger länet **48,404** invånare, deraf **23,797** män och **24,607** qvinnor. Folkmängden har således under detta quinquennium ökats med **2,485** eller i det närmaste **5¼** procent.

Ehuru Jemtlands allmoge besitter många vackra egenskaper, är den icke utan skuggsidor, af hvilka en är så i ögonen fallande, att, enär den torde blifva före-

mål för Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet, Läns-Styrelsen anser lämpligt, att något omständligare derför redogöres.

Till följe nämligen af länets afskiljda läge från hafvet och den låga grad af kultur, hvarpå landet sig befunnit, har någon egentlig ordnad handel icke egt rum, utan bonden vanligen sjelf på andra orter afyttrat de produkter, han och hans grannar kunnat undvara, mot utbyte af sådana artiklar, som här vore handelsvara. Återkommen till hemmet har han der utminuterat de tillbytta artiklarne och sålunda för tillfället synts hafva beredt sig någon inkomst, ehuru följden mången gång blifvit den, att de personer, som dermed sysselsatt sig, i längden gått under. Emedlertid saknas ej exempel på, att verklig förmögenhet genom denna handel samlats, och detta har lockat mången annan in på handelsbanan samt slutligen åt länets allmoge gifvit en framstående böjelse för handel, dertill anlagen äfven hos ynglingen ganska tidigt synts utvecklade. Denna handelslust synes menligt hafva inverkat på allmogens rättsbegrepp i fråga om handel, och är derjemte äfven derutinnan demoraliserande, att den skapat en liknöjdhet för sådant arbete, som hörer till jordbruket och andra naturliga näringar, hvilka sednare hittills ansetts underordnade och derföre kommit att stå tillbaka.

Det synes dock, som skulle en förändring härutinnan föregå hos den förståndigare delen af allmogen; och sedan, genom Eders Kongl. Maj:ts förordning den 22 December 1846 om handel, en ordnad handelsrörelse kan uppstå jemväl på landet, har man anledning att hoppas, det allmogen skall mer och mer inse skadligheten i handel, sådan den hittills af dem bedrifvits, och i stället den sanna nyttan af arbete på jordens förbättring.

Så länge dock den rättigheten qvarstår att från Norrige få tullfritt införa för Tio R:dr Specie af hvarje varuartikel och något friare system i allmänhet icke gjort sig gällande i Tull-lagstiftningen, torde fara vara för hand, att den skadliga, olagliga handeln icke skall, äfven med allt nit hos Kronobetjeningen, kunna helt och hållet hämmas, emedan bonden genom nämnde rättighet ej sällan torde kunna sälja varan för lika godt, om ej bättre pris, än den, som handlar i större parti och för varan erlägger tull, samt erfarenheten lärt att möjlighet till vinst oftast föranleder lagöfverträdelser.

Brott emot person förekomma högst sällan inom länet, och om än brott emot eganderätt just icke äro sällsynta, äro de icke i någon mån oroande, enär antalet deraf icke står högt i förhållande till hvad fallet är inom andra län. Såsom anmärkningsvärdt förekommer, att af de för brott emot eganderätt tilltalade personer ett icke obetydligt antal ej tillhör detta län, utan varit kringstrykande personer från andra orter.

Läns-Styrelsens uppmärksamhet har deremot med oro fästats på de flere åtal, som egt rum till följe deraf att kringstrykande personer innehaft och för obehindrad resa velat begagna antingen prestbevis, som varit falska, eller ock pass, som de från Konungariket Norrige erhålla på grund af falska uppgifter; men Läns-Styrelsen hoppas dock att, i samma mån hinder läggas i vägen för kringstrykande att obehindradt få färdas, förfalskningsbrotten också skola minskas.

Af Hans Excellens Justitie-Stats-Ministerns underdåniga Berättelser för åren **1844** och **1845** inhemtas också det lyckliga förhållande, att, af Rikets alla län, Jemtlands län, i förhållande till folkmängd, har minsta antalet för brott anklagade personer, och att, för år **1844**, skillnaden emellan detta och öfriga län är så märkbar, att, då af hela Rikets folkmängd en sakfälld fanns på hvarje **189** person, var inom detta län blott en för hvarje **680** person.

Med säkerhet bör kunna antagas, att bränvinets missbruk är den mest verkande orsaken till de begångna brotten. Man vill derföre, då smaken för starka drycker är i starkt aftagande, hoppas att jemväl brottens antal skola något minskas i den mån nykterhetens sak vinner insteg hos massan.

Näringar.

a) *Jordbruket* utgör, jemte *boskapssköteln*, ortens hufvudsakligaste näringsfång, men dessa näringsgrenar stå beklagligen på en ganska låg punkt. Sedan länet likväl numera under **10** års tid icke haft någon allmän missväxt och provinsen Jemtland, i stället för att vara ett spanmålsbehöfvande land, kunnat under sednare åren afyttra icke obetydliga partier säd dels till Norrige, dels till Medelpad och Herjeådalen, har en bättre håg för jordbruket börjat inträda, och anledning är att förmoda, att jordbruket skall gå framåt i betydligare mån, än hittills varit fallet.

Norrland och framför allt Jemtland med sitt afskiljda läge, men verkligen stora naturliga tillgångar på odlingsbar jord, skulle beredas en stor fördel om någon landtbruksskola der inrättades, hvarest allmogens söner erhölle undervisning i landtbruket. Derigenom skulle en stor förbättrande reform hastigt nog kunna göras i allmogens föreställningssätt, huru ett jordbruk bör skötas, och många af de fördomar, som ega rum, försvinna.

Vid länets Hushålls-Sällskaps sammanträde år **1846** gjordes väl framställning härom; men som dervid af Hushålls-Sällskapet förklarades, att någon landtbruksskola icke kunde bildas, emedan tillgång för kostnadens bestridande icke kunde beredas, har frågan om bildande af en sådan skola alltsedan hvilat; och fara torde vara för hand att, derest Staten icke mellankommer med sitt biträde i någon större mån, än

i allmänhet i dylika fall inom landets bättre lottade provinser sker, någon landtbruksskola icke så snart kan komma till stånd inom detta län.

Korn utgör ortens hufvudsäde och dernäst kommer potates. Det är först under sednare åren, som allmogen mera allmänt börjat så råg. Hveteskörd är en sällsynthet, men erfarenheten har visat att detta sädesslag härstädes kan odlas.

Genom enskildes hushållning anses spannmålsbehållningen i deras magaziner betydlig och uti distrikts-magazinerne, hvilkas primitiva fond utgöres af **18,784** tunnor, funnos vid **1847** års redovisning **13,254** tunnor **14½** kappar innestående.

b) *Boskapsskötseln.* Denna näring är, såsom ofvan nämndes, ett af ortens hufvudsakligaste näringsfång och det kan antagas att under de ifrågavarande fem åren vanligtvis från länet årligen utförts **1600** kor och oxar samt **1000** ungboskap, för att afyttras utom länet; hvarförutan vanligen från länet årligen utförts **8000** Lispund Smör och **450** Lispund Talg, deraf mer än hälften till Norrige, hvarest båda slagen vanligtvis betalas med **6** à **7** R:dr banko Lispundet.

Racen är liten till växten, men mjölkgifvande, om den skötes väl. Detta är likväl i allmänhet ej händelsen hos allmogen, utan i ordets egentliga bemärkelse framsvältes boskapen under vintern och under sommaren födes den, der fjellbete ej begagnas, på magra beten. Deraf blir en följd att boskapen, om den ej försämras, åtminstone ej förbättras.

Hvad hästar angår, skötas de väl något bättre, än fallet är med boskapen. Jemtlands hästar äro grofva och starkt byggda, samt från andra orter eftersökta. Det är likväl att frukta, att Jemtlands gamla hästrace, som egentligen var och är utmärkt för sin användbarhet såsom arbetshäst, skall utdö, derest icke åtgärder vidtagas för dess bibehållande. Genom de hingstar, som erhållits från Strömsholms Stuteri och här på Statens bekostnad blifvit förlagda, har den ursprungliga racen väl fått ett vackrare yttre, men den har otvifvelaktigt förlorat i dess egenskap såsom arbetshäst. Det vore derföre önskligt, att någon åtgärd vidtoges, hvarigenom två sjelfständiga racer kunde bildas och bibehållas, en för behofvet af goda arbetshästar och den andra för lättare körslor, dermed anspråken på mera användbarhet lättare skulle kunna förenas.

Vanligtvis hafva omkring **5** à **600** hästar af landets egen afvel årligen under ifrågavarande tid afförts till andra orter för försäljning; och då Jemtlands allmoge dessutom i Norrige uppköper ett betydligt antal yngre hästar, som här uppfödas och vidare afföras till Stockholm, Hedemora, till och med Skåne, der de med vinst afyttras, synes häraf, att hästskötseln är en näringsgren, som kan och bör bereda länet betydliga inkomster; men allmogen har mycket att lära i fråga om hästens rätta sköt-

sel, derom begreppet är föga utveckladt, och innan någon förändring härutinnan vinnes, torde denna näringsgren icke kunna framdrifvas till den höjd, den borde äga.

Vid jemförelse med sammandraget af Landshöfdinge-Embetenas sista Femårsberättelse synes, i fråga om boskap och getter, att dessa slag förminskats under ifrågavarande quinquennium, hvaremot hästar och får ökats. Men, utom det att en fullkomligt tillförlitlig beräkning icke kan fås, torde den under sednare åren starka utförseln af boskap från länet vara hufvudsakliga orsaken till omnämnde minskning; och såsom säkert bör kunna antagas, att boskap under sednare åren blifvit uppfödde till större mängd än under sista quinquennium.

c) *Skogen.* Den utgöres dels och hufvudsakligast af sådan, som tillhör enskilde delägare, dels af Statens. Ehuru länet är från hafvet aflägset, hugges dock uti Liths, Hammardahls, Ragunda och Bergs tingslager en betydlig mängd timmer och bjelkar, som flottas utför vattendragen till de dervid nedanföre belägna sågar och lastageplatser. Genom denna skogsnäring beredes visserligen socknarne, isynnerhet inom Ragunda tingslag, stor förtjenst; men beklagligtvis har man gjort den erfarenhet, att allmogen i sistberörde tingslag i allmänhet är uti vida sämre vilkor, än allmogen uti öfriga delar af länet. Detta förhållande torde förefalla anmärkningsvärdt, då jorden inom nämnde tingslag i allmänhet är lika bärande, som inom öfriga delar af länet, men har likväl sin förklaringsgrund just i lättheten att för leverans af timmer få betydliga förskotter af penningar, hvilka ej alltid användas för ändamålet, utan hos mängden föranleda en efter den verkliga tillgången icke rättad lyx, hvarigenom ej sällan inträffat, att, då tiden för leveransen är inne, förskottet är förstördt och annan bondens tillgång måste anlitas, för att få leveransen fullgjord. På detta sätt kommer jordbruket, om ej att alldeles ligga nere, åtminstone att stjufmoderligt behandlas, och oftast blir följden bondens ruin. Läns-Styrelsen hyser derföre den tro, att så länge förskotter emottagas och allmogen ej bättre än hittills beräknar sina verkliga fördelar, den aldrig kan ernå önskvärd sjelfständighet.

I trakterne omkring Storsjön har skogen tills sednare åren haft föga värde och den är också på *några* ställen derstädes så medtagen, att behofvet af timmer endast från andra orter kan fås.

Beträffande skogens skötsel, är förhållandet här, såsom på flera andra ställen inom Riket, att den i hög grad vanvårdas, och ett motsatt förhållande lärer ej vinnas annorledes, än genom brist och höga priser. Först när detta förhållande inträffar, kan en förändring motses.

Skogen å kronans så kallade öfverloppsmarker, som till en del mot stubböresafgift är upplåten till viss årlig afverkning åt åtskilliga sågverk, har blifvit betydligt medtagen, och torde i närvarande skick, om skogens bestånd skall afses, icke tillåta

den årliga afverkning, som vid upplåtelsen varit beräknad. Om sådant till en del kan vara en följd af bristande tillsyn, bör likväl icke lemnas oanmärkt svårigheten för en fåtalig kronobetjening att förekomma oloflig åverkan på så vidsträckta marker, som här finnas.

De öfverloppsmarker, som vid afvittringen ansetts vara af den beskaffenhet, att de ej kunna till hemmantal skattläggas, hafva, i fråga om mulbetet, blifvit till kringliggande hemman upplåtne på längre eller kortare tid emot viss ränta i smör; men enär otvifvelaktigt emedlertid synes, att åtskillige af nämnde öfverloppsmarker icke äro så alldeles oanvändbara till odling, som vid afvittringen antagits, enär tid efter annan inkommit ansökningar att å dylika lägenheter få anlägga nybyggen, och äfven innehafvaren deraf, i den mån den för mulbetesrättigheten bestämda tid tilländagått eller nalkats till slut, begärt att under samma villkor, som förut, få dem bibehålla; så har Läns-Styrelsen, då det dessutom förekomme, att Staten under närvarande förhållanden icke droge den fördel af den å öfverloppsmarkerne befintliga skog, som borde ega rum, uti Oktober månad **1847**, hos Eders Kongl. Maj:t hemställt om icke noggrannare undersökning borde anställas å alla kronans öfverloppsmarker för utrönande, huruvida de äro till nybygges anläggningar användbara, samt i alla händelser för dem föreslås visst skattetal och ränta, eller, derest skattetal ansåges icke kunna åsättas, ränta såsom för kronotorp.

I fråga om dessa lägenheters disponerande har Läns-Styrelsen trott det icke vara ändamålsenligt att de, som ansågos till nybyggen tjenlige, på sätt förr tillgått, upplätes åt den, som sig dertill först anmälde, enär deruti icke låge någon säkerhet att personer, hvilka verkligen vore af en dylik gåfva i behof, komme deraf i åtnjutande, utan fördelens förvärfvande uteslutande berodde på tidig anmälan; hvarförutan erfarenheten ådagalagt ej mindre att personer sökt nybyggeslägenheter, endast för att kort derefter åt andra afyttra besittningsrätten, än ock att sådana, som sakna alla egna tillgångar, oftast icke mäkta att behörigen upparbeta en fullkomligt ouppodlad lägenhet, hvadan ock Staten i allmänhet hittills nödgats att dertill lemna understöd; och skulle svårigheterna i detta afseende uti nu ifrågavarande fall, otvifvelaktigt blifva desto större, som, äfven i händelse oftabemälte lägenheter kunna till odling användas, dock för säkert kunde antagas, att de likväl äro af vida sämre beskaffenhet, än sådane, som tillförene till nybyggen upplåtits. På grund af dessa skäl har Läns-Styrelsen hyst den öfvertygelse, att det, för vinnande af åsyftade ändamålet, vore lämpligast om alla förutnämnde lägenheter, sedan de blifvit skattlagde, blefve under skattemannarätt å auktion försålde, då, om än någon betydligare köpeskilling icke skulle för dem erhållas, åtminstone bör kunna antagas, att de icke inlöstes af andra, än som såge sig i tillfälle, att af lägenheten draga en mot ränta och köpeskillingen svarande afkastning

och bemödade sig om derför nödig odlings verkställande samt således vara att påräkna, det denna jord blefve använd på ett för Staten mera gagnande och inkomstbringande sätt, än för närvarande är händelsen.

d) *Bergsrörelsen.* Antalet af förut i länet befintliga jernverk har sedan **1842** ökats med privilegier för anläggande af:

1:o Tre hamrar för tillverkning af manufaktursmide vid Åflohammar i Offerdahls socken;

2:o En smältugn, en stångjernshärd och en hammare för **600** Skeppund årlig tillverkning vid Rönnöforss i Offerdahls Socken.

Något bestämdt resultat om framgången af dessa anläggningar är väl ännu icke gifvet, enär de äro nya och till någon del ej fullt färdiga; men anledning är till förmodan att grufvan vid Rönnöforss skall äga god tillgång på malm; och då den anses tjenlig för beredande af godt jern, så synes man med skäl kunna hoppas dessa anläggningars framtida bestånd, destoheldre som planen för anläggningen, enligt kännares omdöme, skall vara både väl uppgjord och med omsorg utförd. Såsom afsättningsort påräknas både Jemtland och Norrige, inom sistnämnde land, dock uteslutande för mannfaktursmide; och då jernet kan afsättas för i allmänhet högre priser, än som i Sverige vanligen är gällande, torde anläggningarne vid Åflohammar och Rönnöforss, som bedrifvas af ett och samma bolag, snart nog komma att anses för en af de mera gifvande bruksanläggningar inom Sverige, så vida den vid grufvan befintliga malm kan till godt jern beredas.

För provinsen Jemtland vore anläggningarnes framtida bestånd af stor vigt, emedan, utom den omständighet, att anläggningarnes bedrifvande skulle föranleda en för provinsens näringar välgörande omsättning af penningar, komme provinsens invånare sannolikt att för ett billigare pris, än nu är händelsen, kunna få tillgång på sitt behof af jern. Såsom förhållandet i sednare åren varit har både tillgången varit ytterst ojemn, så att här stundom funnits verklig brist på jern och detta vanligen, äfven med jemn tillgång, stått i det inom Sverige höga pris af **24** R:dr banko Skeppundet.

Vid Ljusnedahls jernbruk fortgår bruks- och grufvedriften, och Waplands manufakturverk har också varit i gång; men hvarken vid de tillämnade Lidens bruk i Offerdahls socken och Stjernforss bruk i Hallens eller de flera koppar-, bly- och jernmalmsanledningar, som tid efter annan inmutats, har något egentligt arbete blifvit nedlagt, med undantag likväl vid Ytteroldens blyverk och Öfveroldens silfver- och blygrufvor, der arbetet af ett bolag, bildadt af utländningar, ganska raskt bedrifvits, utan att någon så beskaffad malmanledning ännu påträffats att företagets framgång kan anses tryggad.

Vid Huså kopparverk har tillverkningen under sistförflutna fem åren uppgått till **1700** Skepp:d koppar, och således något öfver **300** Skepp:d mindre än under nästförutgångna fem år.

De vid verket befintlige Gustafs och Bjelkes grufvor, hvilka alltsedan **1740** lemnat den rikaste malm, hafva något försämrats; men som nya gifvande skärpningar under invarande år lära anträffats, är anledning till den förmodan, att förhållandet med brukets tillverkning ännu för någon längre tid, skall lemna bättre resultat än under ifrågavarande fem år.

e) *Fabriker, bruk och öfrige näringar.* Ett Pappersbruk och ett Såpsjuderi tinnas år **1847** anlagda vid Waplan och dessutom äro åtskilliga Garfverier och Färgerier inrättade på landet.

Några Tegelbruk drifvas också i trakten omkring Storsjön, och tillverkningen har under sednare åren vid dem varit betydligare än vanligt, till följe af de flera byggnader, som under sednare åren uppförts inom Östersund. Äfven allmogen börjar numera att till sina murar begagna tegel i stället att till dem förut användts kalksten, så att denna näringsgren snart torde blifva en lönande handtering, synnerligast om försöken att tillverka taktegel, hvilka hittills misslyckats, till följe af svårigheten att erhålla kalkfri lera, komme att lyckas.

Flera Kalkbrott hafva under sednare åren jemväl bearbetats.

För bedrifvande af *Tjärubränning* och Pottaske-tillverkning äga länets skogar rika tillgångar; men desse begagnas icke, hufvudsakligen af det skäl att transporten till närmaste hamn är för lång.

Jagt och *Djurfång* idkas betydligt i de socknar, som stöta intill fjelltrakten, der skogsfågeln vanligen om hösten fångas i giller. Enligt inkomna uppgifter skulle årligen omkring **50** lass fågel föras till Stockholm och andra orter inom riket: men Läns-Styrelsen vill antaga att lasstalet icke obetydligt borde höjas, för att komma verkliga förhållandet närmare.

Fiske deremot idkas med få undantag endast till husbehof.

Saltpettertillverkningen har jemväl under ifrågavarande fem år aftagit.

År **1843**	levererades	. . . . .	**197**	Lisp:d.
„ **1844**	d:o	. . . . .	**222**	„
„ **1845**	d:o	. . . . .	**330**	„
„ **1846**	d:o	. . . . .	**200**	„
„ **1847**	d:o	. . . . .	**316**	„
			1268	Lisp:d

eller nära **400** Lisp:d mindre än under förra quinquenniet.

Man anser det af Staten bestämda lösningspris vara nog lågt och derföre såsom en orsak till den anmärkta minskningen i Saltpettertillverkningen.

Ehuru Jemtlands allmoge hvarken saknar anlag för, eller äro utan binäringar, kunna dessa likväl icke anses intaga något stort rum, utan inskränka sig hufvudsakligen till hvad som erfordras för ortens behof, med undantag dock af vadmal, som till icke obetydliga partier tillverkas inom länet och afyttras på andra orter. Orsaken till den föga utveckling binäringarna vunnit, torde i främsta rummet böra härledas från landets afskiljda läge och hittills saknade afsättning inom länet; men möjligen också ligga i en viss obenägenhet mot allt arbete utöfver hvad som oundgängligen behöfs för att kunna lefva.

Man har dock anledning förmoda att med den större håg för jordbruket, som börjat göra sig gällande, också arbetet skall blifva allt mer och mer värderadt samt med detsamma folkets håg riktas på sådana binäringar, som kunna vara passande under den långa vintren.

I detta hänseende borde jemväl linnetillverkningen utgöra en binäring af betydlig vigt; men för närvarande står den på en låg punkt, och hvad som tillverkas motsvarar icke ens ortens eget behof. För att emedlertid någon början till förändring i detta förhållande skulle kunna beredas har Läns-Styrelsen sistlidet år sökt och jemväl erhållit statsanslag till arfvode åt en kunnig person, som åtagit sig att lemna ortens qvinnor undervisning i dubbelspinning efter Magerska methoden. Med denna undervisning är början skedd och då methoden icke saknar uppmuntran af allmogen, torde det vara att hoppas att linnetillverkning skall i en framtid kunna blifva en binäring, hvarmed åtminstone ortens eget behof skall kunna fyllas.

§. 3.

Politisk författning.

Under ifrågavarande fem år hafva **64** byar eller skifteslag med **95¼** mantal undergått *laga skiften*, dervid **213,737** tunland jord ingått i delning.

Afvittrings-göromålen hafva fortsatts inom Ströms socken med Frostvikens lappmark samt Föllinge, Offerdahl och Kalls socknars lappmarker, samt inom Tännäs och Hede socknar jemte Storsjö kapell. Ägomätningar hafva verkställts å en sammanlagd jordvidd af **1,718,000** tunland.

Socknekartor hafva blifvit upprättade för de fleste socknar och Läns-Styrelsen har, på sätt förut blifvit i underdånighet anmäldt, och af Eders Kongl. Maj:t nå-

digst gilladt, föranstaltat om sammandragning af en karta för hela länet, hvilket arbete verkställes af en utaf de såsom Afvittrings-Landtmätare i länet anställde personer.

För Provinsen Jemtland, hvilken under 37 år sökt och efterlängtat någon lindring uti dess tryckande och ojemna rotering, har ett arbete af stor vigt blifvit utfördt, då till följe af Eders Kongl. Maj:ts under den 22 Maj 1846 meddelade nådiga beslut en i sådant afseende förordnad Kommission under numera Herr Statsrådet och Riddaren Sandströmers Ordförandeskap, åren 1846 och 1847, verkställt en ny rotering, som nu är på Eders Kongl. Maj:ts pröfning beroende. Med kännedom om de grunder, derpå roteringen hvilar, har Läns-Styrelsen den öfvertygelsen att både provinsens och Statens bästa blifvit så rättvist iakttaget, som sig göra låtit; och har resultatet, i fråga om rotarnes numerär, blifvit nära nog hvad vid uppgörandet af förslaget till de af Eders Kongl. Maj:t nådigst fastställda roteringsgrunder beräknades, eller att 925 rotar erhållits, hvaraf 400 blifvit indelade till 200 rusthåll och öfrige 525 till infanteri, likväl med deruti inbegripne 37 rotar, sammansatta af sådana hemman, som äro med arbete anslagna till Gustafs och Carlbergs kopparverk och hvilka enligt hvad Eders Kongl. Maj:t nådigst förordnat, tills vidare endast böra utgöra vakans-afgift.

Gästgifveriskjutsen. Hittills har den i provinsen Jemtland uppehållits genom skjutsskyldiges gemensamma deltagande i kostnaden och på så sätt utgjorts, att hvarje skjutsskyldigt hemman efter skatt årligen erlagt i penningar och hö ett visst belopp, hvaraf ersättning utgått till de personer, som åtagit sig att uppehålla gästgifverierna, men då det hästantal, hvarmed gästgifverierna skulle utgöra skjutsen, icke varit tillräckligt för resandes behof, hafva närboende grannar, i mån af behof, såsom reserv indelats, för att biträda vid skjutsningen, i händelse flera hästar skulle erfordras, än som gästgifvaren hade skyldighet att tillhandahålla, derföre de reserv-skjutsskyldige, utom befrielse från gästgifveriafgiften, för hvarje gång de i skjuts kallats, af gästgifvaren erhållit 6 sk. för hvarje häst, såsom en förhöjning i skjutslegan, hvarmed man ock afsett att förekomma det reserv öfver höfvan af gästgifvaren skulle anlitas. Då antalet af resande härförinnan varit vida mindre, än nu för tiden, torde de hästar, som gästgifvaren borde hålla, förr varit tillräcklige för behofvet, men i den mån resandes antal ökats, har också reserven kommit mera att anlitas, hvaraf också blifvit en följd att förhållandet med skjutsskyldigheten, i stället att förut hafva varit någorlunda jemnt fördelad emellan alla skjutsskyldige inom provinsen, i sednare tider kommit att något mera träffa de hemmansägare, som utgjort reserven. Man har visserligen försökt att, så vidt sig göra låtit, göra jemkningar derutinnan, dels dermed, att reserv-skyldigheten för hvarje femte år bytts om mellan de hemman, som varit så belägna, dels med de härofvan

nämnde reservpenningar, dels ock slutligen dermed, att en större reserv anslagits; men det oaktadt hafva de, som utgjort reserv, ansett sig äga anledning till klagan och, ehuru försök redan **1844**, i följd af Eders Kongl. Maj:ts samma år gifna nådiga förordning, blifvit gjorde, att få gästgifverierna på entreprenad utbjudna, utan att det dermed åsyftade ändamålet då vunnits, har Konungens Befallningshafvande, med anledning af nämnde klagan, likväl år **1847** ansett sig böra göra ytterligare försök dermed, och auktioner i sådant afseende under innevarande år ånyo hållits för utbjudande på entreprenad af gästgifverierna i provinsen Jemtland, dervid dock anbuden gjorts så höga, att med få undantag, de icke kunnat af provinsens deputerade antagas, då desse den **15** sistlidne Juli i frågan hade sammanträde inför Konungens Befallningshafvande. Med anledning häraf och då gästgifveri-regleringen otvifvelaktigt skulle med mindre kostnad för de skjutsskyldige kunna genomföras, om åt Konungens Befallningshafvande eller några fullmäktige öfverlemnades rättigheten att i de fall, der tillskott af de skjutsningsskyldige komme att äga rum, om beloppet deraf med spekulanter på entreprenaden öfverenskomma, gjorde Läns-Styrelsen derom framställning vid nämnde sammanträde, och uppdrogo deputerade åt Läns-Styrelsen, att för gästgifveri-skjutsningen i provinsen Jemtland allt framgent, intill dess förändrade förhållanden kunde föranleda en ny reglering, få använda det tillskott af **5** Lisp. hö och **26** sk. banko i penningar för hvarje tunnlands skatt, som för slikt ändamål anslogs, på det sätt Läns-Styrelsen bäst syntes.

Genom denna af skjutsskyldige i provinsen vidtagna åtgärd har det för Läns-Styrelsen varit möjligt att verkställa frågans reglerande på det för provinsen minst kostsamma sätt. Det har nämligen numera, sedan regleringen är gjord och med få undantag samtlige gästgifverier inom provinsen med skjutsningen dervid blifvit af entreprenörer på fem års tid öfvertagen, visat, att det tillskott som, enligt hvad ofvan nämndes, för gästgifveriskjutsens upprätthållande nu utgår af skjutsskyldiga hemman, icke allenast är fullt tillräckligt för ändamålet, utan lemnar ett årligt öfverskott af **570** R:dr banko, hvilken besparing af provinsens fullmägtige kommer att förvaltas och tillhandahållas Läns-Styrelsen, i mån sådant för gästgifveriernas upprätthållande erfordras; hvaremot för år **1847**, eller före nya regleringen, förhållandet var sådant, att tillskottet, som då utgick till samma belopp som nu är bestämdt, på långt när icke förslog till gästgifveriernas upprätthållande, utan hvarje tingslag dessutom måst för sådant ändamål utbetala särskild ersättning, som för ett och annat tingslag uppgått till **200** à **300** R:dr banko. Tages härvid tillika i betraktande det tillfälle, som genom regleringen för Läns-Styrelsen är beredt, att få använda tillskottet på det sätt, som bäst synes, torde det vara otvifvelaktigt, att, om regleringen till sina grunder konseqvent vidhålles och sjelfva verkställigheten fortfarande med besparing utföres,

skjuts- och gästgifveribestyret inom provinsen bör för framtiden kunna ordnas på det både för den resande, i hänseende till ordning och beqvämlighet, och för provinsens skjutsskyldige, med afseende å besparing, fördelaktigaste sätt.

Politi. I afseende å rättvisans skipande samt allmänna ordningens vidmakthållande är länet indeladt uti tvänne domsagor, tre fögderier, ett landsfiskals- och 19 länsmans-distrikter; hvarförutan fjerdingsmän finnas antagne nästan uti hvarje socken. Nämnde kronobetjening är visserligen fåtalig i förhållande till Jemtlands stora arealvidd; men i den mån municipal-styrelse af allmogen blir mera känd och intresset derför hinner väckas, torde likväl personalen måhända blifva tillräcklig, men för närvarande vore en tillökning i Länsmännens antal nödig, och Läns-Styrelsen har varit betänkt att hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig hemställan derom, i sammanhang med förslag till en ny indelning af några länsmans-distrikter, som för närvarande, med hänseende till lokala förhållanden, äro olämpligt indelade. På det municipal-styrelsen eller socken-nämnderne må kunna i fråga om ordningens vidmakthållande mera verksamt dertill bidraga har Läns-Styrelsen ämnat att få en ny med afseende å nuvarande förhållanden fullt tjenlig ordnings-stadga för byarna till stånd.

De påtagliga olägenheter, som voro förenade med det af allmänna lagen bestämda sätt för brandstods gifvande och tagande, hade föranledt Landshöfdingen, numera Herr Stats-Rådet och Riddaren Sandströmer att uppgöra förslag till reglemente för ett allmänt *Brandstodsbolag* till försäkring af hus och lösegendom å landet inom detta län; och sedan, vid sammanträde med länets Hushålls-Sällskap samma förslag blifvit godkändt samt sedermera af Eders Kongl. Maj:t i nåder fastställdt samt anteckningar till ingående deri den 14 sistlidne Mars uppgått till det ansvarighetsbelopp af 666,666 R:dr 32 sk. banko, som enligt reglementet erfordrats för att Bolaget skulle anses bildadt, så trädde Bolaget då i verksamhet; och uppgå försäkringarna nu till 2,500,000 R:dr banko.

På förslag af numera Herr Stats-Rådet Sandströmer har också en *Sparbank* blifvit bildad i staden Östersund med ombud i länets flesta socknar. Denna för länet nyttiga inrättning började den 7 Oktober sistlidet år och har redan tilldragit sig länets invånares uppmärksamhet och förtroende.

Enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga Stadga af den 18 Juni 1842, angående folkundervisningen i Riket, skulle församlingarna med den 18 Juni 1847 hafva anskaffat lärare och så inrättat sina folkskolor, som i nämnde stadga omförmäles. Beklagligtvis finnas dock några socknar inom länet, der folkskolorna ännu icke äro så ordnade, som stadgan afser. Om ock hos den mindre upplyste delen af allmogen någon obenägenhet för folkskolors ordnande på något ställe skulle vara närmaste orsaken till förenämnde försummelse, har dock bristen på folkskolelärare och svårigheten att

dem erhålla, varit ett mera framstående hinder för skolans sättande i gång å de ställen, der undervisning ännu icke lemnas, emedan exempel finnas, att församlingar trenne gånger förklarat skol-lärarebefattningen i församlingen ledig, utan att någon sökande dertill anmält sig.

Helsovården. Sedan Eders Kongl. Maj:t, i sammanhang med frågan om en efter närvarande förhållanden med Provincial-Läkare-stationerne lämpad ny reglering af Bataljons-Läkare-stationerne, anslagit ett ytterligare Provincial-Läkare-arfvode att tilldelas en Bataljons-Läkare, stationerad vester om Storsjön, för bestridande af den civila sjukvården inom länet, så skulle två ordinarie och två extra Provincial-Läkare inom länet nu finnas att tillgå, deraf två Läkare med station i Östersund; — och då Eders Kongl. Maj:t den **26** Mars **1846** tillika godkänt det af Läns-Styrelsen väckta förslag till indelning af Läkare-distrikterne, enligt hvilket det vestra distriktet skall utgöras af Undersåkers och Offerdahls pastorater samt Hallens och Marby socknar af Sunne pastorat, det norra distriktet af Rödöns, Liths, Fällinge, Hammardahls och Ragunda pastorater samt det södra af öfriga socknar utaf Sunne pastorat jemte Räfsunds, Vikens, Bergs och Brunflo pastorater, med Östersunds stad, samt det fjerde distriktet af Herjeådalen, så är tillsedt att Läkarne blifvit stationerade på de både för dem och länets invånare tjenligaste orter och att antalet af Läkare ökats till ett med närvarande behof någorlunda motsvarigt förhållande. Det är likväl att beklaga, att, oaktadt kungörande om ledigheten af de två ordinarie Provincial-Läkare-befattningarna skett, desamma i brist af sökande ännu icke kunnat tillsättas, eller tjenstförrättande Läkare i saknad af kommendable personer förordnas.

Ett nytt Lazarett och Kurhus är under byggnad i stället för det gamla Lazarettet, som var i ett högst uselt skick; och ett Apothek är inrättadt i Wemdalen af Herjeådalen.

Fattigvården: är numera i det närmaste ordnad i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts nådiga förordning af den **25** Maj **1847**; men med hänseende till det mot förhållandet inom andra orter verkligen ringa antal fattige här finnas, hafva de fleste församlingarna ansett billigast för dem sjelfva och lämpligast för de fattige att desse försörjdes genom så kallad kringgång; dock med undantag af barn och sådana fattiga, hvilka af ålder och sjuklighet, voro förhindrade att gå omkring. Någon allmän arbetsinrättning finnes icke, der fattige, arbete saknande, men arbetsföre personer kunna intagas.

Städer.

Östersund. Folkmängden, som vid **1842** års slut utgjorde **456**, har sistlidet år beräknats till **661** och således sedan **1842** ökats med **205**. Staden har under ifrågavarande period gått betydligt framåt; och stadens handlande omsätta numera

icke obetydliga varu-partier. Många nya hus äro uppförde och invånarnes smak för försköning af sina boningar har blifvit väckt och jemväl visat sig i en benägenhet att efter råd och tillfälle ordna och snygga upp sina gårdar, hvilka förut varit i dåligt skick.

Beträffande undervisningsverket, så har staden alltid varit i saknad af lärdomsskola och stadens invånare derföre hittills måst skicka sina söner till lärdomsskolan på Frösö.

Då likväl denna skola med hänseende till lokal och beskaffenhet icke motsvarade sitt ändamål, hade stadens invånare redan år **1835** gjort underdånig framställning om flyttning af densamma till Östersund och både Läns-Styrelsen samt Consistorium förordat framställningen; men vid föredragning af detta ärende den **23** Januari **1836** hade Kongl. Maj:t för godt funnit uppskjuta sitt nådiga beslut i frågan, samt anbefallt vidtagande af åtskilliga förberedande åtgärder för utvidgning af skolans lokal. Frågan om skolans flyttning har derefter fått hvila och en af Rikets Ständer vid **1841** års riksmöte gjord, samt af åtskilliga länets invånare samma år biträdd underdånig ansökning om en sådan reorganisation af Frösö skola, att ynglingar derifrån kunde direkte till Akademien dimitteras, blifvit afstyrkt så väl af Consistorium, som den i Stockholm år **1843** församlade revisionen öfver Elementar-Läroverket.

Emedlertid ansåg Läns-Styrelsen frågorna om skolans flyttning och en sådan reorganisation af undervisningen, som Rikets Ständer afsett, vara af den vigt för länet, att Herr Landshöfdingen, numera Statsrådet, Sandströmer i April månad **1845** till Eders Kongl. Maj:t ingick med underdånig skrift i ämnet, hvarefter Eders Kongl. Maj:t den **26** Maj samma år biföll förslaget om skolans flyttning och derefter särskildt förordnat att kostnaden för nya skolhusbyggnaden skulle bestridas med odisponerade kollekt-medel, besparingsmedel af indragne **7**:de lectionen vid Hernösands gymnasium och hvad som genom försäljning af skolhuset på Frösön kunde erhållas; samt att den uti nya elementarskolan antagne läromethod i skolan finge begagnas, samt rum till contubernium för skolungdomen i samma byggnad med skolhuset få förenas, derest landets invånare ville bestrida kostnaden; hvarefter Eders Kongl. Maj:t den **14** Oktober **1846** tillåtit att flyttningen af Frösö skola finge med den **1** Oktober påföljande året verkställas och undervisningen tills vidare få lemnas i hyrd lokal. Skolans flyttning har vid föreskrifven tid försiggått och undervisningen sedan dess skett efter den i elementarskolan begagnade methoden.

Då så beskaffad undervisningsanstalt förut inom länet saknats, hvarifrån ynglingar direkte till Akademien kunde dimitteras, har länets studerande ungdom måst för sådant ändamål besöka Gymnasium eller högre undervisningsverk på annan ort, hvilket för den fattige ynglingen i ekonomiskt hänseende medfört olägenheter, som ej sällan utgjort hinder för studiernas fortsättning. Genom införande af den nya under-

visningsmethoden är nämnde olägenhet afhulpen och den fattige ynglingen kan numera i hemorten inhemta den bildningsgrad, som för studentexamen erfordras.

Skolans flyttning till Östersund har haft många motståndare; men ändamålsenligheten af flyttningen bevisas af den nära nog totala förändring, som i opinionen derom inträffat. — Man inser numera nära nog allmänt de fördelar, som i flera hänseenden beredts både länets studerande ungdom och det allmänna genom skolans flyttning; och ett lifligare intresse, än förr varit fallet, synes hos allmänheten hafva blifvit väckt och för skolan underhållet genom det tillfälle till daglig beröring, som emellan skolan och allmänheten nu inträdt. — Som bidrag blifvit anskaffade för uppförande af bostad åt ungdomen, har, på sätt Eders Kongl. Maj:t i nåder tillåtit, skolhusbyggnaden blifvit försedd med påbyggnad af en öfre våning, der contubernium kommer att inredas. Med hänseende dertill att kostnaden för ungdomens underhåll skulle i betydlig mån förstorats, om contubernium icke funnits och skolans framgång till en del varit beroende deraf att länets ungdom kunde för ett billigt pris vid skolan underhållas, har Läns-Styrelsen haft all möda ospard för att hos landets invånare bereda bidrag till contubernium.

Då likväl det nya skolhuset ännu icke är färdigt, har undervisningen efter skolans flyttning hittills måst meddelas i hyrd lokal. Denna omständighet torde möjligen hafva föranledt en och annan olägenhet; men undervisningen har dock oafbrutet fortgått och skolan tillvunnit sig en så ökad uppmärksamhet att ynglingar från flera af närgränsande länen blifvit hitsände för undervisnings erhållande. Fri bostad har ock varit till ungdomens begagnande upplåten i den mån utrymmet sådant medgifvit.

Genom testamente utaf aflidne professor Zetterström i Upsala är hans betydliga bibliothek skänkt till Frösö skola; och på Frösön $\frac{3}{4}$ mil härifrån, enkom för detsamma, en passande byggnad uppförd. Numera är en katalog öfver bibliotheket upprättad, upptagande **10,000** band, men anledning torde vara att befara det skolungdomen, till följe af bibliothekets aflägsenhet, icke kan af detsamma begagna sig på det sätt afsett varit, utan att ändamålet med gåfvan i det närmaste förfelas. Det vore derföre af vigt att medel kunde beredas för bibliothekets flyttning hit till staden, hvarigenom ej mindre ungdomen än länets invånare i allmänhet kunde få begagna de skatter, som bibliotheket innehåller.

Östersund, å Lands-Kansliet den **1** Oktober **1848**.

På Landshöfdinge-Embetets vägnar,

J. Thomée. Carl H. Ekberg.

Tabell till 1847 års underdåniga Femårs-Berättelse för Jemtlands Län.

För Landet.	Hus och Tomter m. m.	Jord: Åker (T:ld)	Jord: Äng (T:ld)	Jord: Skog och Betesmark (T:ld)	Jord: Summa Tunnland (T:ld)	Jord: Hemmantal (M:tl)	Hemmantal: Förmedladt (Mantal)	Hemmantal: Oförmedladt (Mantal)	Diverse Lägenheter, Verk och Inrättningar (Stycken)	Utsäde af Råg (T:r)	Utsäde af Korn (T:r)	Utsäde af Hafra (T:r)	Utsäde af Blandsäd (T:r)	Utsäde af Ärter (T:r)	Utsäde af Potates (T:r)
Frälse-säterier	—	—	—	—	—	—	—	7/8	—	—	18	—	1	—	20
Bergs-frälse-hemman	—	—	—	—	—	—	—	3/8	—	—	3/4	—	1/4	—	1 1/2
Krono-hemman	—	—	—	—	—	—	4/9	68 124140033/233513280	—	23 2/3	575	1	37	20 1/2	660
Krono-nybyggen med frihetsår	—	—	—	—	—	—	—	—	219	5 1/3	239	1/2	21	1 1/2	336
Lappmarks Krono-hemman	—	—	—	—	—	—	—	19 25/72	—	—	134	—	—	—	150
Krono-skatte-hemman	—	—	—	—	—	—	14 879655/1370037	691 1219411/1654321103	—	454	7751	198	977	800	7786 1/2
D:o särskildt under bruk skatteköpte, derå åboerne hafva besittningsrätt	—	—	—	—	—	—	—	7 197/216	—	1 1/2	100	2	20	12	65
Krono-skatte-rusthåll	—	—	—	—	—	—	2 379/861	71 43/72	—	34 1/2	790	12	70	92	790
D:o Augments-hemman	—	—	—	—	—	—	1/72	41 17/23	—	15 1/2	410	3	29	28	440
Militie-boställen	—	—	—	—	—	—	9 1/3	48 319/516	—	24 1/2	380	15	48	61	430
Civila d:o	—	—	—	—	—	—	1 16785/22104	5 891/1083	—	5	60	1 1/2	5	11	55
Ecklesiastike d:o	—	—	—	—	—	—	1/24	17 11/12	—	17	228	4 1/2	27	30 1/4	258
Skole-hemman, skatte	—	—	—	—	—	—	—	1/8	—	—	2 1/4	—	3/4	1/4	3 1/2
d:o krono	—	—	—	—	—	—	—	1 1/6	—	—	10	2	4	1 3/4	15
Krono-torp / Oskattlagde torp	—	—	—	—	—	—	—	—	10 / 1508	11 1/2	786 1/2	—	80	43	1476 1/4
Skattlagde Fisken och Fiskelägenheter af särskilda slag, som ej under något hemmans ränta äro inbegripne, Skatte	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—
D:o d:o d:o d:o Krono	—	—	—	—	—	—	—	—	197	—	—	—	—	—	—
Lapp-fjell	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—
Tull-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—	—	—
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	—	—	—	—	—
Husbehofs-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	894	—	—	—	—	—	—
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	378	—	—	—	—	—	—
Ökeskatter	—	—	—	—	—	—	—	—	133	—	—	—	—	—	—
Stamp, oskattlagd, med Färgeri-fabrik	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
D:o utan d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	13	—	—	—	—	—	—
Kopparverk, oskattlagdt	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Waplands Manufakturi, 1 Grufva, Hyttor 4 st.	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	—
Stångjernsbruk med masugn	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Backstugor	—	—	—	—	—	—	—	—	685	—	—	—	—	—	—
Krono-parker och Allmänningar	—	—	—	—	—	—	—	—	364 11/24	—	—	—	—	—	—
Lands- och Härads-allmänningar	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	—	—	—	—	—
Diverse personer, som ej höra till någon viss näring	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öde Krono-fisken	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	592 1/2	11504 1/2	239 1/2	1320	1101 1/4	12567 3/4
För Östersunds Stad.															
Hus och tomter	165														
Jord	—	55	80	170	305	2/3	—	—	—	2	39	—	6	1/2	90
Summa för länet	165	55	80	170	305	2/3	26 398547/1637411	973 3911/73910	—	594 1/2	11543 1/2	239 1/2	1326	1101 3/4	12657 3/4

För Landet.	Medelafkastning, sedan utsädet är afdraget: Råg (T:r)	Korn (T:r)	Hafra (T:r)	Blandsäd (T:r)	Ärter (T:r)	Potates (T:r)	Underhållna Kreatur: Hästar (St.)	Oxar (St.)	Kor (St.)	Ungboskap (St.)	Får (St.)	Svin (St.)	Getter (St.)	Uppskattnings-värde R:dr.	sk.
Frälse-säterier	—	80	—	3	—	100	12	4	31	16	110	—	87	1390	—
Bergs-frälse-hemman	—	3 1/4	—	1	—	7 1/2	1	—	3	2	5	—	7	810	—
Krono-hemman	126	2772	4 1/2	150 1/2	105	3316	460	60	1116	684	2769	94	1712	99900	—
Krono-nybyggen med frihetsår	27 1/2	1114	2 1/4	75	6 1/2	1681	233	37	431	375	1217	16	1126	—	—
Lappmarks Krono-hemman	—	603	—	—	—	750	176	26	303	384	596	21	587	15200	—
Krono-skatte-hemman	2423	36701 1/2	824	4245	3793	40399 1/2	5160	1212	16185	6500	28348	2477	20201	1435100	—
D:o särskildt under bruk skatteköpte, derå åboerne hafva besittningsrätt	8	501	9	85	53	336	50	—	175	35	279	12	301	16710	—
Krono-skatte-rusthåll	196	3902	55	292 1/2	450	4055	430	71	986	301	2381	235	1809	149780	—
D:o Augments-hemman	84	2051	13 1/4	119	155	2213	2225	28	489	121	847	109	600	88430	—
Militie-boställen	134	1857	67 1/3	200	299	2190	198	24	376	119	1292	118	619	83330	—
Civila d:o	27 1/2	303	6 1/2	21	54	280	23	3	46	23	121	47	112	9620	—
Ecklesiastike d:o	91	1103 1/2	18 1/2	111 1/2	140 1/2	1294	131	26	355	123	752	68	479	33390	—
Skole-hemman, skatte	—	11 3/4	—	3	1 1/4	18 1/2	1	—	4	2	12	1	11	220	—
d:o krono	—	50	9	17	7 1/4	78	5	—	10	4	18	5	—	1900	—
Krono-torp / Oskattlagde torp	61	3640	—	339	205	7440	280	72	2477	1087	5344	193	5157	56480	—
Skattlagde Fisken och Fiskelägenheter …, Skatte	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o d:o d:o d:o Krono	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lapp-fjell	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tull-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6840	—
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14580	—
Husbehofs-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	940	—
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ökeskatter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stamp, oskattlagd, med Färgeri-fabrik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—
D:o utan d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	420	—
Kopparverk, oskattlagdt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	45000	—
Waplands Manufakturi, 1 Grufva, Hyttor 4 st.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24850	6
Stångjernsbruk med masugn	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19558	6
Backstugor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krono-parker och Allmänningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lands- och Härads-allmänningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Diverse personer, som ej höra till någon viss näring	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Öde Krono-fisken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	3178	54734 1/4	1009 1/2	5662 1/2	5277 1/2	64341	7426	1595	23187	9871	44456	3370	32988	2105840	—
Jord (Östersunds Stad)	8	195	—	24	2 1/2	450	19	—	109	—	—	28	10	70670	—
Summa för länet	3186	54929 1/4	1009 1/2	5686 1/2	5280	64791	7445	1595	23296	9871	44456	3398	32998	2176510	—

Statsbidrag.

För Landet.	Bevillning: Efter 1:sta Art. (R:dr. sk.)	Efter 2:dra Art. 2 §. m. fl. (R:dr. sk. rst.)	Efter 2:dra Art. 19 §. m. fl. (R:dr. sk. rst.)	Efter 3:dje Art. (R:dr sk. rst.)	Bränvins-bränningsafgift (R:dr. sk. rst.)	Summa (R:dr. sk. rst.)
Frälse-säterier	7 8	—	2 37 6	—	—	9 45 6
Bergs-frälse-hemman	3 36	—	1 29 8	—	3 24 —	8 41 8
Krono-hemman	232 28	—	175 26 2	—	101 19 2	509 25 4
Krono-nybyggen med frihetsår	22 18	—	— 20 1	—	—	22 38 1
Lappmarks Krono-hemman	51 —	—	30 19 2	—	3 24 —	84 43 2
Krono-skatte-hemman	2495 36	—	2779 29 4	—	1588 6 4	6863 23 8
D:o särskildt under bruk skatteköpte, derå åboerne hafva besittningsrätt	46 12	—	29 3 11	—	14 42 —	90 9 11
Krono-skatte-rusthåll	285 —	—	312 37 6	—	339 14 7	937 4 1
D:o Augments-hemman	144 18	—	180 5 7	—	114 15 11	438 39 6
Militie-boställen	143 —	—	—	7 44 11	43 19 —	194 15 11
Civila d:o	20 24	186 — —	—	4 13 11	—	210 37 11
Ecklesiastike d:o	75 42	663 31 11	—	1 6 9	70 38 —	811 22 8
Skole-hemman, skatte	—	—	— 23 10	—	—	— 23 10
d:o krono	3 24	28 — —	—	—	—	31 24 —
Krono-torp / Oskattlagde torp	427 46	—	111 7 1	—	8 — —	547 5 1
Skattlagde Fisken och Fiskelägenheter …, Skatte	—	—	—	—	—	—
D:o d:o d:o d:o Krono	—	—	15 16 —	—	—	15 16 —
Lapp-fjell	—	—	—	—	—	—
Tull-mjölqvarnar	1 18	—	13 32 6	—	—	15 2 6
D:o Sågqvarnar	12 36	—	29 7 6	—	—	41 43 6
Husbehofs-mjölqvarnar	—	—	1 42 3	—	—	1 42 3
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—
Ökeskatter	—	—	—	—	—	—
Stamp, oskattlagd, med Färgeri-fabrik	2 6	—	12 — —	—	—	14 6 —
D:o utan d:o	—	—	— 28 9	—	—	— 28 9
Kopparverk, oskattlagdt	126 18	—	138 — —	—	—	264 18 —
Waplands Manufakturi, 1 Grufva, Hyttor 4 st.	—	—	3 30 1	—	—	3 30 1
Stångjernsbruk med masugn	73 12	—	169 17 7	—	—	242 29 7
Backstugor	—	—	—	—	—	—
Krono-parker och Allmänningar	—	—	—	—	—	—
Lands- och Härads-allmänningar	—	—	—	—	—	—
Diverse personer, som ej höra till någon viss näring	288 14	—	812 4 4	—	—	1100 18 4
Öde Krono-fisken	—	—	—	—	—	—
Summa	4461 12	877 31 11	4821 46 4	13 17 7	2287 11 —	12461 22 10
Jord (Östersunds Stad)	71 12	275 23 —	526 5 8	—	106 — —	978 40 8
Summa för länet	4532 24	1153 6 11	5348 4 —	13 17 7	2393 11 —	13440 15 6

För Landet.	Ständiga Räntor: Jordeboks- och Hemmantals-Ränta (R:dr. sk. rst.)	Krono-Tionde (R:dr. sk. rst.)	Afrad (R:dr sk. rst.)	Mantals-penningar (R:dr. sk.)	Gernings-ören (R:dr sk.)	4:de Hufvud-Titelns Besparings-medel (R:dr sk. rst.)	Summa (R:dr. sk. rst.)	Kostnad för Rustning och Rotering (R:dr. sk. rst.)
Frälse-säterier	—	7 6 —	—	7 —	—	—	14 6 —	—
Bergs-frälse-hemman	3 36 —	3 4 8	—	3 32	—	8 30 4	19 7 —	—
Krono-hemman	696 33 9	795 5 3	—	207 8	—	34 7 9	1733 6 9	439 32 —
Krono-nybyggen med frihetsår	2 11 6	—	—	185 4	—	—	187 15 6	—
Lappmarks Krono-hemman	142 4 —	—	—	108 8	—	—	250 12 —	—
Krono-skatte-hemman	7222 37 7	9801 7 2	—	2183 20	—	—	19207 16 9	29191 16 —
D:o särskildt under bruk skatteköpte, derå åboerne hafva besittningsrätt	99 31 —	86 24 —	—	43 16	—	—	229 23 —	—
Krono-skatte-rusthåll	698 1 9	1164 30 —	—	276 32	—	—	2139 15 9	9347 16 —
D:o Augments-hemman	428 21 —	707 35 —	—	131 44	—	738 32 3	2006 36 3	—
Militie-boställen	491 17 2	598 2 —	—	72 20	—	—	1161 39 2	—
Civila d:o	69 36 4	66 46 6	—	5 32	—	—	142 18 10	—
Ecklesiastike d:o	148 27 5	—	—	60 36	—	—	209 15 5	—
Skole-hemman, skatte	1 44 7	2 30 —	—	—	—	—	4 26 7	—
d:o krono	9 24 9	—	—	3 24	—	—	13 — 9	—
Krono-torp / Oskattlagde torp	21 31 4	—	5 33 —	423 4	—	—	450 20 4	—
Skattlagde Fisken och Fiskelägenheter …, Skatte	6 38 —	—	—	—	—	—	6 38 —	—
D:o d:o d:o d:o Krono	93 27 10	—	6 45 2	—	—	—	100 25 —	—
Lapp-fjell	15 5 —	—	1 27 —	—	—	—	16 32 —	—
Tull-mjölqvarnar	9 5 7	—	67 13 5	1 8	—	—	77 27 —	—
D:o Sågqvarnar	110 35 4	—	—	16 24	—	—	127 11 4	—
Husbehofs-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—
Ökeskatter	40 45 —	143 4 11	—	—	—	—	184 1 11	—
Stamp, oskattlagd, med Färgeri-fabrik	—	—	—	1 24	—	—	1 24 —	—
D:o utan d:o	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparverk, oskattlagdt	—	—	—	121 —	—	—	121 — —	—
Waplands Manufakturi, 1 Grufva, Hyttor 4 st.	—	—	—	2 8	—	—	2 8 —	—
Stångjernsbruk med masugn	—	—	—	51 —	—	—	51 — —	—
Backstugor	—	—	—	—	—	—	—	—
Krono-parker och Allmänningar	574 2 10	—	255 13 7	—	—	—	829 16 5	—
Lands- och Härads-allmänningar	3 35 —	—	—	—	—	—	3 35 —	—
Diverse personer, som ej höra till någon viss näring	—	—	—	255 24	29 16	—	284 40 —	—
Öde Krono-fisken	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	10890 24 9	13376 3 6	364 22 2	4160 32	29 16	781 22 4	29602 25 9	38978 16 —
Jord (Östersunds Stad)	6 21 9	22 39 —	1 — —	99 24	—	—	129 36 9	69 4 2
Summa för länet	10896 46 6	13398 42 6	365 22 2	4260 8	29 16	781 22 4	29732 14 6	39047 20 2

För Landet.	Clereci-Statens underhåll: Pastorer (R:dr. sk. rst.)	Kapellaner (R:dr. sk. rst.)	Kyrkobetjening (R:dr. sk. rst.)	Summa (R:dr. sk. rst.)	Fattigförsörjning (R:dr. sk. rst.)	Skjuts (R:dr. sk.)	Väghållning (R:dr. sk. rst.)	Diverse Utgifter, Onera och Allmänna Besvär (R:dr. sk. rst.)	Summa (R:dr. sk. rst.)	Summa Statsbidrag (R:dr. sk. rst.)
Frälse-säterier	16 32 —	3 20 —	1 8 —	20 40 —	8 6 —	10 36	26 36 —	23 16 —	68 46 —	113 41 6
Bergs-frälse-hemman	2 16 —	1 — —	— 16 —	3 32 —	2 24 —	1 —	3 — —	2 — —	8 24 —	40 8 8
Krono-hemman	1353 38 —	330 23 —	108 12 7	1792 25 7	964 47 5	613 12	1611 36 4	1890 23 —	5080 22 9	9555 16 5
Krono-nybyggen med frihetsår	332 24 —	1 17 —	— 40 —	334 33 —	119 31 —	36 32	6 32 —	304 12 —	467 11 —	1012 1 7
Lappmarks Krono-hemman	263 30 7	57 — —	19 — —	339 30 7	135 14 7	159 —	120 6 5	240 28 10	655 1 10	1329 39 7
Krono-skatte-hemman	18723 9 5	4481 13 7	1522 12 —	24726 35 —	10659 27 10	10372 16	19712 16 —	29748 — —	70492 11 10	150481 7 3
D:o särskildt under bruk skatteköpte, derå åboerne hafva besittningsrätt	160 — —	40 — —	10 — —	210 — —	105 — —	75 —	168 — —	60 — —	408 — —	937 32 11
Krono-skatte-rusthåll	2297 — —	560 — —	227 16 —	3084 16 —	1155 — —	834 —	1920 — —	3162 — —	7071 — —	22579 3 10
D:o Augments-hemman	901 36 —	232 — —	75 16 —	1209 4 —	729 32 —	276 16	1090 40 —	1040 — —	3136 40 —	6791 23 9
Militie-boställen	1062 30 —	185 36 —	69 12 —	1317 30 —	751 16 —	—	1270 — —	1770 — —	3791 16 —	6465 5 1
Civila d:o	115 42 —	20 24 —	6 16 —	142 34 —	87 16 —	—	200 16 —	178 — —	465 32 —	961 26 9
Ecklesiastike d:o	—	6 — —	4 — —	10 — —	225 40 —	—	445 32 —	621 16 —	1292 40 —	2323 30 1
Skole-hemman, skatte	4 — —	1 — —	— 32 —	5 32 —	1 24 —	—	3 — —	3 — —	7 24 —	18 10 5
d:o krono	—	—	—	—	18 — —	—	30 — —	5 — —	53 — —	97 24 9
Krono-torp / Oskattlagde torp	357 13 8	40 — —	51 — —	448 13 8	—	—	508 — —	748 16 —	1256 16 —	2702 7 1
Skattlagde Fisken och Fiskelägenheter …, Skatte	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6 38 —
D:o d:o d:o d:o Krono	—	—	—	—	—	—	—	—	—	115 41 —
Lapp-fjell	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16 32 —
Tull-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	92 29 6
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	46 — —	—	46 — —	215 6 10
Husbehofs-mjölqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1 42 3
D:o Sågqvarnar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ökeskatter	—	—	—	—	—	—	—	—	—	184 1 11
Stamp, oskattlagd, med Färgeri-fabrik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15 30 —
D:o utan d:o	—	—	—	—	—	—	—	—	—	— 28 9
Kopparverk, oskattlagdt	—	—	—	—	—	—	—	—	—	385 18 —
Waplands Manufakturi, 1 Grufva, Hyttor 4 st.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5 38 1
Stångjernsbruk med masugn	33 16 —	206 32 —	3 16 —	243 16 —	40 — —	—	—	66 32 —	106 32 —	643 29 7
Backstugor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Krono-parker och Allmänningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	829 16 5
Lands- och Härads-allmänningar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3 35 —
Diverse personer, som ej höra till någon viss näring	57 32 —	12 — —	—	69 32 —	—	—	—	201 25 —	—	1656 19 4
Öde Krono-fisken	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	25681 11 8	6178 21 7	2099 4 7	33958 37 10	15003 38 10	12378 16	27162 22 9	40064 24 10	94609 6 5	209610 12 3
Jord (Östersunds Stad)	21 — —	358: 42. 8. (Kapellaner och Kyrkobetjening)		379 42 8	230 7 8	—	22 — —	745 41 4	997 1 —	2555 29 3
Summa för länet	25702 11 8	8626: 20. 10. (Kapellaner och Kyrkobetjening)		34338 32 6	15233 46 6	12378 16	27184 22 9	40810 18 2	95606 7 5	212165 41 6

Östersund i Lands-Kontoret.

Carl H. Ekberg,
t. f. Lands-Kamrer.